

sens Afsigelse, at han har haft lovligt Forfald, sætter Kommissionen Kendelsen ud af Kraft. Hvis en Sag, i hvilken Mægling ved en af de nævnte Forligskommissioner skulde have fundet Sted, indbringes for Retten, uden at Sagsøgeren forinden behørig har indkaldt til samt har mødt eller ladet møde til Forligsmægling, bliver Sagen efter Paastand at afvise, og der tilkendes Sagsøgte, naar han møder og gør Paastand derpaa, Erstatning for forgæves Møde. Dog kan Retten i Stedet for Afvisning bestemme, at Sagen udsættes, for at Forligsmægling kan finde Sted.

4. *Procesmaaden i Almindelighed.* Til det ovenfor pag. 116 under »Fælles Bestemmelser for borgerlige Retssager og Straffesager« anførte kan, for de borgerlige Retssagers Vedkommende, føjes følgende: Retten bør ved hensigtsmæssige Spørgsmaal til Parterne søge at fjerne Uklarhed, Tvetydighed og Ufuldstændighed. Retten kan, om den finder det nødvendigt, opfordre Parterne til at fremlægge Situationskort o. l. eller tilvejebringe Syn og Skøn, og den kan til Sagens yderligere Oplysning rette selvstændige Spørgsmaal til Parterne, til Vidnerne og til Syns- og Skøns mænd. Endvidere kan Retten, naar der ikke svares paa de stillede Spørgsmaal eller Svaret er ubestemt, fortolke Tavsheden eller Ubestedheden paa den for Modparten gunstigste Maade. Fremdeles mærkes den Dommeren i alle Underretssager paalagte Vejledningspligt (se ndfr.)

5. *Afhøring af Parter og Parts Ed.* Retten skal ogsaa kunne forlange Forklaringer af *Sagens Parter*: „Retten kan efter Modpartens Paastand indkalde en Part til personligt Møde for at besvare Spørgsmaal sigtende til Sagens Oplysning“ — dog at i Almindelighed ingen er forpligtet til at møde udenfor sin egen henholdsvis Underrets- eller Landsretskreds, naar han skal rejse et vist nærmere angivet Stykke Vej. Ligeledes kan hver Part selv fremstille sig og begære personlig at afgive sin Forklaring. Forklaringerne afgives ikke *under Ed* men under Ausvar efter Straffelovens Regler om falsk, ubeediget Forklaring for Retten. — „*Parts Ed*“ beholdes i de bestemte Tilfælde, hvori Anvendelsen deraf nu er lovhjemlet, men i øvrigt kan Parts Ed anvendes, hvor der efter Rettens Skøn er Grund dertil. En ny Regel er det, at Parts Ed aldrig, som nu, vil blive henskudt til Aflæggelse *efter Dommens Afsigelse*: Retten afsiger først en foreløbig Dom, hvorved Parts Ed tilstedes eller paalægges, og naar da den samtidig Parten forelagte Frist er udløben og det har vist sig, om Edden aflægges, saa først afsiges den endelige Dom.

6. *Procesomkostninger og fri Proces.* Den tabende skal som Regel erstatte Modparten de denne ved Sagen paaførte